

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**RANGTASVIR II
O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60111200 – Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi

Chirchiq – 2023

Fan/modul kodi RangT208	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3-4	ECTS - Kreditlar 4-4	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Rangtasvir II	120	120	240
2.	I. Fanning mazmuni. Fanning asosiy maqsadi - rangtasvir barcha tasviriy san'at turlarining; asosi sifatida kelajakda tasviriy san'at o'qituvchisini rangtasvir fani nazariyasi va amaliy ko'nikmalari bilan qurollantirish, ijodiy qobiliyatini o'stirish, tasviriy san'atga mos bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish, hamda pedagogik faoliyatga puxta tayyorlashdan iboratdir. Fanning vazifasi - bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini badiiy jixatdan tarbiyalash, ularning badiiy didlarini yuksaltirish, tasviriy san'at asarlari bilan chuqur tanishtirish, ularni nafosat borasidagi fikr va mulohazalarini yuksaltirish, tasviriy san'at asarlarini ko'rish va tushunish kunikmalarini xosil kilishdan iborat. Shuningdek, tapabalariga, bo'lajak rassom pedagoglarga ko'rib-kuzatib, taxlil qilib to'g'ri tasvirlash, atrof muxitni, borliqni idrok etish, rang sezish, rangtasvir asarlarini yaratish malakalarini shakllantirishdan iboratdir. Realistik rangtasvir ishlash san'ati borliqni xaqqoniy obrazlarda ifoda etish maxoratini rivojlantirishni uz oldiga maqsad qilib qo'yadi. II. Amaliy qism (amaliy mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 3-semestr 1-mavzu. Guash bo'yog'ida ishlash texnikasi. Mato fonida inson yuzi niqobi (gipsdan ishlangan), buyum va mevalardan tuzilgan murakkab natyurmort ishlash. Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilgan. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilgani. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Guash bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilgan. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi. 2-mavzu. Murakkab bo'lmagan Natyurmort kompozitsiyasini moybo'yqda ishlash. (Grizayl). Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilgan. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilgani. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va			

	ma'lumotlar bazalari uchun olingan guvohnoma (DGU 22776). X. Axborot manbaalari 14. www.cspi.uz – Chirchiq davlat pedagogika universiteti rasmiy veb sayti 15. www.ziynet.uz – Uz.Ziynet kutubxonasi bazasi 16. www.edu.uz – O'zbekiston Respublikasi ta'lim portali 17. https://www.natlib.uz/ -O'zbekiston milliy kutubxonasi
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil "29" 08 dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma'sul: U.Sh.Ismatov CHDPU, "Tasviriy san'at va dizayn" kafedrası v.b. dotsenti.
9.	Taqrizchilar: O'.N.Nurtovoyev - Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti Tasviriy san'at kafedrası mudiri p.f.n., dotsent B.B.Baymetov –CHDPU, "Tasviriy san'at va dizayn" kafedrası p.f.n. professori.

	olib borish, tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonini taxlil etish, o'quvchilar ijodiy ishlarini baholay olish to'g'risida malakasiga ega bo'lishi kerak.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • interfaol keys-stadilar; (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • amaliy mashg'ulotlar • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. • ijodiy ishlar yaratish
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, ijod qilish va joriy nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha amaliy ishni topshirish.
6.	VIII. Asosiy adabiyotlar: 1. X.E.Sultanov. Rangtasvir (Akvarelda natyurmort ishlash). O'quv qo'llanma. T-2019. 2. Ankabayev R.T. "RANGTASVIR" / o'quv qo'llanma. T. "ISHONCHLI HAMKOR", 2021. 3. U.Sh.Ismatov. Rangtasvir. O'quv qo'llanma. "Nazokathon ziyo print". Chirchiq-2023. 4. U.Sh.Ismatov. Rangtasvir (Grafik materiallarda tasvirlash). Elektron darslik. № 232-354 IX. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Tolipov N., Abdirasilov S., Oripova N. Rangtasvir (1-qism). Toshkent, 2002. TDPU 2. Tolipov N., Abdirasilov S., Oripova N. Rangtasvir (2-qism). O'quv qo'llanma, Toshkent., 2003. TDPU 3. Abdirasilov S., Tolipov N. "Rangtasvir" O'quv qo'llanma, Toshkent, 2005. "Bilim" 4. Sultonov X. "Rangtasvir" (grizaylda ishlash) metodik qo'llanma TDPU rizografida-2014 5. S.Abdirasilov, N.Tolipov Rangtasvir "Bilim" O'MKHTM 2005. 6. S.Abdirasilov, N.Tolipov Rangtasvir Darslik. Toshkent. "Innovatsiya-ziyo", 2019 7. B.Barber "Full course of the drawing", Barselona-2014. 8. Ankabayev R.T. "Rangtasvir" / elektron darslik 2021. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga oid dasturlar va elektron ma'lumotlar bazalari uchun olingan guvohnoma (DGU 10825). 9. U.Sh.Ismatov. Rangtasvir Grafik materiallarda tasvirlash). nomli elektron darslik, Axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga oid dasturlar va elektron

	yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Moybo'yoq bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilgan. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi. 3-mavzu. Iliq tuslanishga ega bo'lgan kontrast rangli buyumlardan tuzilgan natyurmortni cheklangan ranglarda ishlash. (Moybo'yoq). Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilgan. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilgani. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Moybo'yoq bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilgan. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi. 4-mavzu. Sovuq tuslanishga ega bo'lgan murakkab natyurmort kompozitsiyasi ishlash. Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilgan. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilgani. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Moybo'yoq bo'yog'i texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilgan. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi 5-mavzu. Ranglari bir-biriga qarama - qarshi bo'lgan buyumlardan tuzilgan murakkab mavzuli natyurmort ishlash. (Turli material va texnikalardan foydalangan holda). Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilgan. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilgani. Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilganligi. Buyumlarning tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlanganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Turli grafik materiallar texnikasidan to'g'ri foydalanganligi. Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilgan. Ishni umumlashtirilganligi va yakunlanganligi. 4-semestr 1-mavzu. To'q fonda qiyofachi portretini bir xil rangda ishlash. (Grizayl). Naturani formatga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilgani. O'zaro nisbatlar to'g'ri topilganligi. Tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Anatomik tahlil qilinganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Naturani xarakteri topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi. Qo'yilgan vazifa to'liq bajarilganligi.
--	--

2-mavzu. Milliy libosdagi ayol portreti ranglavxasini qo'li bilan ishlash.

Naturani kuzatish va eskizlar bajarish. Naturani formatga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. O'zaro nisbatlar to'g'ri topilganligi. Tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Anatomik tahlil qilinganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Naturani xarakteri topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi. Qo'yilgan vazifa to'liq bajarilganligi.

3-mavzu. Yalang'och holda o'tirgan inson qomatini to'liqligicha tasvirlash.

Naturani kuzatish va eskizlar bajarish. Naturani formatga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. O'zaro nisbatlar to'g'ri topilganligi. Tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Anatomik tahlil qilinganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Naturani xarakteri topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi. Qo'yilgan vazifa to'liq bajarilganligi.

4-mavzu. Aniq kasbni ifodalovchi tik turgan inson qomatini murakkab holatdagi tasvirini ishlash.

Naturani kuzatish va eskizlar bajarish. Naturani formatga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. O'zaro nisbatlar to'g'ri topilganligi. Tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Anatomik tahlil qilinganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Naturani xarakteri topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi. Qo'yilgan vazifa to'liq bajarilganligi.

5-mavzu. Interyerda ikki va undan ortiq kishi ishtirokida murakkab kompozitsiya ishlash. (Mavzuli kompozitsiya tashkil etish).

Naturani kuzatish va eskizlar bajarish. Naturani formatga to'g'ri joylashtirilganligi. Gorizont chizig'ining to'g'ri topilganligi. O'zaro nisbatlar to'g'ri topilganligi. Tayanch nuqtalarining to'g'ri topilganligi. Anatomik tahlil qilinganligi. Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilinganligi. Soya va yorug'lar to'g'ri aniqlanganligi. Naturani xarakteri topilganligi. Ishni umumlashtirilganligi. Qo'yilgan vazifa to'liq bajarilganligi.

Amaliy mashg'ulotlar maxsus dastgohlar va loybaratoriya buyumlari: geometrik jismlar (Kub, shar, silindr, prizma, konus), uy-ro'zg'or buyumlari (ko'za, xum, choynak, piyola, lagan, samovar va xokazolar.), gips rozetkalar, gips bosh namunalari, gips bosh, inson bosh suyagi kabi jixozlar bilan jixozlangan o'quv ustaxonalarda o'tkazilishi zarur. Yuqori kurs uchun qiyofachi taklif etilishi hamda haykallar bilan jixozlanishi kerak. Shuningdek multimedia qurilmalari bilan jixozlangan bir akademik guruxga ikki yoki uch professor-o'qituvchi tomonidan tashkil etilishi maqsadga muvofiq. Mashg'ulotlar faol va interaktiv

usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi xar bir talabaga individual yondoshib dars o'tish maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlash

Talaba mustaqil ta'limni bajarish uchun darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganishi; tarqatma materiallar bo'yicha amaliy ishlari bajarishni o'rganish; maxsus adabiyotlar bo'yicha fanlar bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash; talabaning o'quv-ijodiy ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish; tavsiya etiladi. Mustaqil ta'lim mavzulari bo'yicha talabalar A3 formatda, qog'oz, mato, akvarel, guash, akril, moybo'yoq bo'yoqlaridan foydalanib vazifani ranglavhalarini topshiradi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

3-semestr

1. O'ziga xos xarakterli xususiyatlarga ega bo'lgan inson portreti
2. ranglavxasi
3. Keksa inson boshining murakkab xolatdagi portreti ranglavxasi
4. Yosh bola portreti rangtasviri
5. Mening zamondoshim portreti ranglavxasi
6. Avtoportret

4-semestr

1. O'tirgan xolatdagi inson qomati kompozitsiyasini tasvirlash
2. Qishlok manzarasi
3. Shahar manzarasi
4. Bozor mavzusiga oid ranglavxa
5. Ikki yoki uch kishi ishtirokida mavzuli kompozitsiya

3.

V. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

"Rangtasvir" o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida talaba;

O'quvchilarni tasviriy faoliyatga o'rgatishning mazmuni va xususiyatlari, tasviriy san'atga o'rgatishning didaktik tamoyillari, tasviriy san'atga o'qitish jarayonida rangtasvirning ishlash mazmuni, metod va texnologiyalari orqali bilimga ega bo'ladi.

Milliy va jahon tasviriy san'at tarixiga oid ma'lumotni bilish, tasviriy san'at tarixi va nazariyasi, rangtasvir qonuniyatlari, portret xarakteristikasini o'rganish. Rangtasvirni o'qitish jarayonida o'quvchilarni estetik jihatdan tarbiyalash, oddiy geometrik shakllardan boshlab insonning qomatini tasvirlay olishgacha, tasviriy san'at asarlarini yaratishda ranglavhaning ahamiyati, mashg'ulotlarini tashkil etishda san'at asarlarini tahlil eta olish ko'nikmalari hosil bo'ladi.

Maxsus maktabgacha ta'lim muassasalarida tasviriy faoliyatga o'rgatish mashg'ulotlari uchun, maxsus maktablarda tasviriy san'at darslari uchun ishlanmalar tayyorlashni, yaxshi o'zlashtiruvchi va iqtidorli o'quvchilar bilan individual darslar